

2020-05-04

- INFORÖST: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsförmåga ska nå målen för sin utbildning. I podden förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i eller har barn som går i förskolan och skolan.
- ERIKA: Varmt välkommen till podden Lika värde. Under det här rådande pandemiläge som nu är har vi lämnat vår ordinarie studio på vårt kontor i Stockholm och spelar in den här podden digitalt, och det kanske påverkar ljudet en aning. Vi får se. Under den här våren har vi bestämt att vi ska frångå vår ordinarie planering för vi ser att vi behöver ägna oss helt och hållet åt de förändringar som coronapandemin innebär i skolans värld. Jag som leder det här samtalet heter Erika Bergman och jag arbetar som pressekreterare på Specialpedagogiska skolmyndigheten. I dag har jag med mig Johnny Andersson som jobbar som samordnare i vår tjänst *Fråga en rådgivare* med lång erfarenhet av att ge stöd till skolor i hur man kan använda digitala verktyg i undervisningen. Varmt välkommen hit, Johnny.
- JOHNNY: Ja, tack så mycket, Erika.
- ERIKA: Du sitter på plats i Göteborg och jag är lite längre norrut. Men det är tur att vi kan se spå det här sättet digitalt, i alla fall.
- JOHNNY: Ja, det här är en stor möjlighet att mötas över avstånden. Det är det var vårt samtal kommer att gå ut på under den här kvarten vi har här.
- ERIKA: Precis, det stämmer. Jag tänker ju, i dag bedrivs all undervisning från gymnasieskolan och uppåt på distans med

2020-05-04

hjälp av just den här digitala tekniken som du och jag nu drar nytta av. Vad är viktigt att tänka på ser du för att det här ska vara en undervisningssituation som fungerar också för elever som av olika anledningar kan behöva anpassningar och stöd?

JOHNNY: Mycket att det som jag kommer att säga kanske kommer ses som självklarhet, men jag tror ändå att det är viktigt att ändå lyfta de här och diskutera vad de innebär både för den enskilde och för helheten. Men som alltid är det viktigt med en tydlig introduktion om hur digital teknik kan användas. Vad är syftet med den? Och naturligtvis hur och på vilket sätt kan eleven vara delaktig här? Vad finns det för valbara alternativ? Har vi byggt upp ett smörgåsbord med olika varianter som passar elever som är olika typ av behov? Det handlar om att de digitala verktygen ska stödja elever med olika strategier och anpassa undervisningen till när de behövs och inte behövs, måste vi också säga. Det finns även andra sätt, självklart. Men tesen är nog att de digitala verktygen ska minimera hindren utan att minimera utmaningarna.

ERIKA: Vad menar du då? Det där lät spännande.

JOHNNY: Ja, alltså, att de ska minimera hindren utan att minimera utmaningarna, med det menar jag att det ska ändå finnas kvar en nivå med en drivkraft, en motivation på något sätt som också skapar ett intresse för vad som ska komma sen. Att inte den digitala delen underlättar för mycket, om ni förstår hur jag menar. Det handlar också om att den ska stödja och hjälpa eleven i processen till det egna lärandet, det egna tänkandet, så det blir ett lärande som stannar kvar i

2020-05-04

eleven själv och inte i digital form, för det är ändå meningen.

ERIKA: Så att det inte underlättar för mycket, är det så du menar?

JOHNNY: Exakt så menar jag. Det ska finnas kvar en viss utmanande nivå. Det finns tendens att det kan bli lite för tråkigt eller får entonigt, för enahanda, när det inte finns någon utmaning som ligger i det här. Då blir det naturligtvis viktigt att eleverna också får möjlighet att så gott det går arbeta på det sätt som är bekant och tryggt sedan tidigare. Det är möjligt att man kanske använder digitala verktyg i olika former som man redan har på många skolor, naturligtvis. Det ska vi säga också, att många lärare och undervisare har naturligtvis en stor kunskap och erfarenhet av digital teknik och i viss mån även distans även innan corona. Det handlar om ... Det finns också hjälpmedel om vi tittar på de digitala stöden som kan behövas för den gruppen. Här är det viktigt att läraren tar reda på vilka hjälpmedel som eleven har tillgång till i hemmet och naturligtvis börja med att prata med eleven och föräldrarna i förekommande fall.

ERIKA: För att ta reda på vad läget är?

JOHNNY: Exakt. Hur är läget hemma? Hur ser det ut? Har eleven en ... är det en okej arbetsplats? Om jag säger så. Har jag möjlighet till en dator eller är vi kanske fyra, fem syskon som behöver använda datorn? Vi har också så oerhört olika situationer i vårt hem. Det kanske inte riktigt finns utrymme för den här enskildheten, den här tystnaden som många gånger kan behövas när man ska lyssna på kanske en föreläsning. Så vi har också olika förutsättningar i det

2020-05-04

digitala livet precis som i det fysiska livet. Det här är någonting som vi efter bästa förmåga kan förhöra oss om och ta reda på ”vilka möjligheter finns det för eleverna?” Det här handlar om de begrepp som vi pratar mycket om. En likvärdighet, tillgänglighet och en delaktighet i de här delarna. Så ha en diskussion med eleven och föräldrarna. Skapa en förståelse om möjligheterna för eleven att kunna ta till sig och att kunna arbeta med de här olika varianterna som finns som man också erbjuder. Annars får man titta på andra möjligheter.

ERIKA: Just det. För flera verksamheter så har den här distansundervisningen pågått under ett tag nu. Finns det anledning att återkomma till de eleverna som man vet kan behöva anpassningar och stöd och fråga hur det går? Hur gör man det på ett bra sätt, tänker du?

JOHNNY: Ja, det handlar om att det finns struktur på det här redan innan. Att det finns en färdig plan. För det handlar om tid det här också, naturligtvis, för många. När ska jag få tid för de här sakerna? Att man redan har avsatt tid här. Och det handlar om, tycker jag, att det blir än mer viktigare att man skapar utrymme i kollegiet och att man tillsammans med sina kollegor får möjlighet och tid att sätta sig in i de här verktygen som erbjuds. För det här ställer också stora krav på skolans personal att hantera teknik. Många gånger kan det vara teknik som kanske inte känns bekväm, eller någonting som man använder i det vanliga [?? 0:06:50] fallet. Vi kan säga att vi har på sätt och vis skyndat på den digitala processen. Eller corona har skyndat på den digitala

2020-05-04

processen. Det digitala lärandet också blir kanske en naturlig del av ett lärande även efter corona.

ERIKA: Just det. Jag tycker att vi har genom vår myndighetsrådgivande uppdrag, vårt stödjande uppdrag, kontakt med en hel del skolverksamheter. Både lärare, men också andra skolledare och så vidare. Då har vi förstått att man har också sett att det finns en ny grupp elever som får extra utmanande nu i det här sättet att undervisa, när det sker på distans. Att de har svårt att upprätthålla sin motivation. Det var någon som uttryckte det som att det finns elever som ”zoomar ut”. Vilket råd skulle du vilja ge till en lärare som ser att det här händer? Vad skulle man kunna göra då för att hjälpa eleven tillbaka?

JOHNNY: För att se om det händer, det innebär först och främst att man har då någon form av etablerad, tydlig, löpande kontakt så att man också får ta del av tydliga signaler innan, när elever som du säger zoomar ut eller det händer andra saker. Återigen handlar det också om samsynen i kollegiet för att underlätta för elever som har svårigheter med att strukturera och orientera sitt lärande. Det är än viktigare att det finns en tydlig början och ett tydligt slut, och naturligtvis också då även en återkoppling. Här handlar det om att försäkra sig om att eleven har förstått vad som ska göras. Det kanske behövs en extra genomgång på något sätt. Man kan skapa mycket arbete genom till exempel Powerpoint-presentationer. Men här handlar det också om att variera innehåll och inte göra för långa avsnitt, helt enkelt. det finns en tendens, min uppfattning, att när vi sitter på Skype eller arbetar med datorn så flyter oftast tiden iväg och så

glömmer vi bort att vi kanske behöver göra de här pauserna. Jag tänker mer att man bryter ... Det blir än mer viktigare med digitalt lärande att bryta ner avsnitten och att göra dem mer tydligt avgränsande.

ERIKA: Just det. Så det är ett sätt att fånga in igen, kan man säga? Och att göra det kontinuerligt med både variation och med tydlig dialog och återkoppling?

JOHNNY: Ja, och det är den här återkopplingen, hur den nu ska gå till och hur den kan skötas. Men här finns också flera olika möjligheter. Det kan vara sms och det kan vara genom Skype eller andra typer av verktyg som man har på olika sätt, att kunna erbjuda den här delen också. Det här får också vara realistiskt på både arbetsbelastningen för undervisande läraren, men också för att göra en klar skillnad på skoldag och vardag för eleven. Så att inte eleven får samtal klockan åtta på kvällen och så vidare, eller att eleven känner en press på sig att ”nu är det skola 24 timmar om dygnet”. Det är viktigt att bibehålla den här distinktionen mellan ”nu är det skola och nu är det fritid”, så att säga.

ERIKA: Nu har du varit inne på flera exempel, men har du fler exempel just på variation som gör det möjligt för elever med olika förutsättningar att lära sig att kanske kunna visa det man kan ... För det är också en viktig fråga, när det är betyg- och bedömningstider.

JOHNNY: Det kan vara olika former, naturligtvis, som man pratar om. Det kan vara ljud, som detta. Det kan vara med bild. Det kan vara inspelningar av olika varianter. Här används en hel

2020-05-04

del så kallade realtidsvideor som Skype, Teams, Zoom. Det finns många varianter på det här. Även det här ... Vi pratade tidigare om lärarnas behov av att få möjlighet, och det handlar också om eleverna som kanske kan känna en osäkerhet. Det får inte bli så att den digitala tekniken kan upplevas som ett hinder och blir just särskiljande för ”jag vet inte hur jag ska använda dem”, och så vidare. En osäkerhet. Möjligt att man både gör enklare instruktioner. Det kan vara punktlister, det kan vara bildscheman, det hur de här olika sakerna fungerar. och också ha en plan B, som vi pratar mycket om. Vad gör vi när det inte fungerar? Finns till exempel allt läromedel i digital form? Och det gör det inte än. Mycket, men inte allt. Här kan man fundera lite på ”vad har vi för andra möjligheter?” Kan vi använda oss av skanner, till exempel? Eller kan vi erbjuda eleverna olika former av appar och program där de själva kan skanna och digitalisera material som de behöver.

ERIKA: Just det. Och det här är också frågor som du har kommit in på, tänker jag, på lite olika sätt. Men just det här med att upprätthålla dialog och relationen med sina elever i den här situationen blir väldigt viktigt, förstås. Här det vi också att en hel del lärare har gett uttryck för att de saknar möjligheten att peppa sina elever, till exempel, och uppmuntra när det går bra. Men jag vet att du har också sagt att digitala verktyg är jättebra för att stärka relationen till eleverna. Hur gör man då, ser du?

JOHNNY: Återigen handlar det om det här med att se på variationerna och att se på möjligheterna att anpassa innehåll och form efter de behov som eleven har. Det förutsätter naturligtvis

också att man som lärare eller i kollegiet också har kunskap om elevens behov. Annars får man då, som sagt, ha den dialogen. Men digitala möten kan också bidra till möten i en form där eleven befinner sig i en miljö som är väl känd av denna. Det blir också med direktkommunikation mellan lärare och elev i den här formen. Och som vi pratade om innan här också, att det finns inbakat en förståelse för varandras kunskaper omkring det här. Att man inte tar någonting för givet, att ”ja, men alla ungdomar på gymnasiet kan det här med datorer”. Det kanske inte är riktigt så enkelt. Utan också erbjuda den här möjligheten att vara nåbar på olika sätt. Men jag tycker också att det går också att använda det här till att uppmuntra eleverna att själva samverka i digital form på det sätt som fungerar för dem. Men det är det, samtala med eleven. Vad passar just för henne eller honom bäst? Och så ha de här återkommande täta avstämningarna hela tiden.

ERIKA: Just det, så det är egentligen den här möjligheten till dialog, att det handlar om att utnyttja den så mycket som man kan, tänker jag, att du beskriver.

JOHNNY: Jag kan föreställa mig det. Vi får in en del signaler i vår tjänst *Fråga en rådgivare* där också elever som av olika anledningar inte befinner sig i skolorna på traditionellt sätt kan uppskatta och se en möjlighet i ett lärande på det här sättet. Om man inte kanske är i en skolmiljö som kan upplevas som väldigt stressande, eller det är väldigt mycket som händer runt omkring med koncentrationsförmågan, och så vidare. Här finns möjligheten att lägga ett starkare fokus

2020-05-04

på just den uppgiften som är utan att det är kanske en del för dem störande saker som händer runt omkring dem.

ERIKA: Just det. Men tusen tack, Johnny, för att du var med i podden och gav de här råden. Jag tänker att vi tar med dem här in i framtiden så får vi se hur länge den här situationen pågår. Men som du säger finns det också väldigt mycket i det som vi nu också lär oss när det gäller digital teknik som ger bra förutsättningar för de elever som vi finns till för.

JOHNNY: Vi ska se det som en möjlighet. Jag skulle vilja avsluta med att besök gärna våra sidor om digitalt lärande på spsm.se och titta gärna på vår sida och *Hitta läromedel* som är en guldgruva, skulle jag vilja påstå, när det gäller just läromedel i olika former. Även digitala, såklart.

ERIKA: Jättebra. Vi har faktiskt tänkt att vi ska spela in en podd som också ... där vi berättar lite mer om *Hitta läromedel* och hur man kan använda den tjänsten. Så vi får tacka för att du spelade in den bollen, Johnny. Och så tackar vi också dig som har lyssnat. Precis som Johnny säger vill vi tipsa om att det finns mycket mer information om undervisning och stöd till elever på distans där vi ger råd till skolchefer, lärare och också vårdnadshavare i den här situationen. Har man frågor är man också väldigt varmt välkommen att kontakta vår frågetjänst, *Fråga en rådgivare*. Det finns kontaktuppgifter på vår webbplats, spsm.se. med de orden säger vi tack och hej, och på återhörande.

INFORÖST: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande oavsett funktionsförmåga ska nå målen för sin utbildning. I podden förklarar, fördjupar och

diskuterar vi specialpedagogik och ger goda råd till dig som arbetar i eller har barn som går i förskolan och skolan.

INFORÖST:

Tack för att du lyssnat på Specialpedagogiska skolmyndighetens podd. Fler avsnitt kan du hitta på vår webbplats och där poddar finns. Om du vill veta mer om oss och vilket stöd vi erbjuder, gå in på vår webbplats [SPSM.se](https://www.spsm.se). Följ oss även på Facebook, Twitter och Instagram.